LIST APOŠTOLA PAVLA RIMANOM

9. časť (13,1–14)

Teória štátu (13,1–7)

Každý nech sa poddá vyššej moci, lebo niet moci, ktorá by nebola od Boha. A tie, čo sú, ustanovil Boh. [2] Kto sa teda protiví vrchnosti, protiví sa Božiemu poriadku. A tí, čo sa protivia, sami si privolávajú odsúdenie. [3] Lebo vladárov sa nemusí báť ten, kto robí dobre, ale ten, kto robí zle. Chceš sa nebáť moci? Rob dobre a dostaneš od nej pochvalu. [4] Veď ona je Božou služobníčkou pre tvoje dobro. Ale ak robíš zle, potom sa boj, lebo nie nadarmo nosí meč; je Božou služobníčkou, vykonávateľkou hnevu na tom, kto robí zle. [5] Preto sa treba podriadiť, a nielen zo strachu pred hnevom, ale aj kvôli svedomiu. [6] Preto platíte aj dane, lebo tí, čo ich vyžadujú, sú Boží služobníci. [7] Dávajte každému, čo ste dlžni: komu daň, tomu daň, komu clo, tomu clo, komu bázeň, tomu bázeň, komu česť, tomu česť.

(Rom 13:1-7 SSV)

Dve oddelené autority

- Kresťanstvo od počiatku **rozlišovalo dva svety**, v ktorých kresťan žije:
  - **CUDZINA**: pozemská realita, do ktorej patrím aj pozemská vláda
  - **VLASŤ**, ktorou je Božie Kráľovstvo a kde je autoritou Kristus, viditeľne reprezentovaný svojimi pokračovateľmi, apoštolmi a následne biskupmi.
  - *„Ako tvrdil Augustín v The City of God, sme občanmi dvoch sfér; jedna je dočasná a druhá večná. V oboch máme svoju zodpovednosť, no Božie kráľovstvo je najvyššie! Naše zameranie v našej zodpovednosti voči Bohu je aj individuálne, aj spoločné.“* (KLR)
- **V katolíckom kresťanstve nikdy nedošlo ku zlúčeniu duchovnej a svetskej moci** (hoci snahy tu boli a sú, napríklad Anglikánska cirkev, kde hlavou cirkvi je kráľ):
  - *„Naviac však reformácia viedla k posilneniu štátnej moci, a to v protestantských i katolíckych krajinách. V protestantských to bolo dokonca*

priamym dôsledkom reformačného učenia, pretože reformátori zámerne prepojili cirkev a štát.“ (Roman Joch)

- **Práve toto je považované za jeden z najväčších darov kresťanstva** a katolíckej cirkvi našej spoločnosti:
    - „*Podívajme sa teda na charakteristické rysy západnej kresťanskej civilizácie, ako sa ustavila v stredoveku. Čo vidíme? - Do tej doby nepredstaviteľné oddelenie moci svetskej a duchovnej, ako aj obmedzenie moci svetskej mocou duchovnou.*“ (Roman Joch)

„*Kým autorita sa týka poriadku, ktorý stanovil Boh, „určenie [politického] režimu a voľba vedúcich činiteľov sa ponecháva slobodnej vôli občanov“*.“ (KKC 1901)

Legitímnosť civilnej autority

„*Každý nech sa poddá vyššej moci, lebo niet moci, ktorá by nebola od Boha. A tie, čo sú, ustanovil Boh.* [2] *Kto sa teda protiví vrchnosti, protiví sa Božiemu poriadku.*“

- **Pavol nehovorí o KONKRÉTNYCH POLITIKOCH, ale o samotnom fakte ŠTRUKTÚRY**, bez ktorej žiaden štát a žiadna spoločnosť nemôže existovať.
- **Akoby tu zaznievala ozvena Genezis**, kde Boh pri stvorení sveta „oddeľuje“ a tým vnáša poriadok, systém a štruktúru do prvotného chaosu. Boh je Bohom poriadku.

„*Spolunažívanie medzi ľuďmi nemôže byť usporiadané a plodné bez zákonitej autority,(2234) ktorá by zabezpečila poriadok a v dostatočnej miere by prispela k uskutočňovaniu spoločného dobra*.“ (KKC 1897)

„*Každé ľudské spoločenstvo potrebuje autoritu, ktorá by ho riadila. Autorita má svoj základ v ľudskej prirodzenosti. Je potrebná pre jednotu občianskej spoločnosti. Jej úlohou je zabezpečovať, nakoľko je to možné, spoločné dobro spoločnosti*.“ (KKC 1898)

„*Verejná moc, ktorú vyžaduje morálny poriadok, pochádza od Boha: „Každý nech sa poddá vyššej moci, lebo niet moci, ktorá by nebola od Boha. A tie, čo sú, ustanovil Boh. Kto sa teda protiví vrchnosti, protiví sa Božiemu poriadku. A tí, čo sa protivia, sami si privolávajú odsúdenie“ (Rim 13,1-2).*“ (KKC 1899)

Praktické dôsledky

- **<u>Zameranosť vlády na spoločné dobro</u>**:
    - „***Rozmanitosť politických režimov je morálne prípustná pod podmienkou, že sú zamerané na oprávnené dobro spoločnosti, ktorá ich prijíma***.“ (KKC 1901)

- Práve na tomto stojí Pavlov argument rešpektovania civilnej autority:
    - **KAŽDÁ VLÁDA, bez ohľadu na jej formu** (v Pavlovej dobe to v podstate bola jediná, ktorá bola všade dookola a tou bola monarchia) **má za cieľ dobro spoločnosti a slúži dobru spoločnosti**. Bez vlády sa spoločnosť rozpadne a prepadne do chaosu a to je zlo. Preto je rešpekt voči legitímnej autorite povinnosťou každého človeka a je to vec samotného princípu.
    - **„***Rozmanitosť politických režimov je morálne prípustná pod podmienkou, že sú zamerané na oprávnené dobro spoločnosti, ktorá ich prijíma.*“ (KKC 1901)
    - *„Autorita nemá svoju morálnu oprávnenosť sama od seba. Nemá sa správať despoticky, ale má pracovať pre spoločné dobro „ako morálna sila, ktorá sa opiera o slobodu a o vedomie prevzatej povinnosti a úlohy.*“ (1902)
- **<u>Úcta voči legitímnej vláde</u>**:
    - *„Povinnosť poslušnosti ukladá všetkým,(2238) aby si náležite vážili autoritu a aby osoby, ktoré autoritu vykonávajú, zahŕňali úctou a podľa ich zásluhy aj vďačnosťou a láskavosťou. V jednom spise pápeža svätého **Klementa Rímskeho** sa nachádza najstaršia modlitba Cirkvi za politickú verejnú moc: „Udeľ [im], Pane, zdravie, pokoj, svornosť a silu, aby nerušene vykonávali moc, ktorú si im zveril. Veď ty, Pane, nebeský Kráľ vekov, dávaš ľudským synom slávu, česť a moc nad pozemskými vecami. Riaď, Pane, ich rozhodnutia, aby robili to, čo je dobré a milé v tvojich očiach, aby moc, ktorú si im zveril, mohli svedomite vykonávať v pokoji a vľúdnosti, a tak našli u teba priazeň.““* (KKC 1900)
    - **Preto aj Pavol hovorí o skutočnom vnútornom postoji úcty a rešpektu**: *„Preto sa treba podriadiť, a nielen zo strachu pred hnevom, ale aj kvôli svedomiu. [6] Preto platíte aj dane, lebo tí, čo ich vyžadujú, sú Boží služobníci.*“
- **<u>Kedy sa vláda stáva nelegitímnou</u>**?
    - *„Režimy, ktoré **svojou povahou protirečia prirodzenému zákonu, verejnému poriadku a základným právam osôb**, nemôžu uskutočňovať spoločné dobro národov, ktorým sa nanútili.*“ (KKC 1901) – čiže chyba a problém musí byť v samej podstate režimu, nielen v nesprávnom konaní nejakého politika v rámci legitímneho režimu. Čiže:
        - Boh ustanovil určitý „poriadok“ – a **vláda je legitímna, ak ho stelesňuje**. Vtedy sa má považovať za „Bohom ustanovenú“ a požívať úctu a rešpekt.
        - **Naopak, ak vláda sama koná v rozpore s „Božím poriadkom“**, sama seba robí nelegitímnou.

- *„Ľudský zákon má povahu zákona v miere, v akej sa zhoduje so správne [mysliacim] rozumom; z toho je zrejmé, že sa odvodzuje z večného zákona. V miere, v akej sa vzďaľuje od rozumu, sa volá nespravodlivý zákon; a tak nemá povahu zákona, ale skôr určitého násilia.“* (KKC 1902)

- Výsledkom je, ako by to povedali Číňania, „strata mandátu Nebies“ ☺: *„Autorita sa oprávnene vykonáva len vtedy, ak sa usiluje o spoločné dobro danej spoločnosti a ak na jeho dosiahnutie používa morálne dovolené prostriedky. Ak sa stane, že vládcovia vydajú nespravodlivé zákony alebo urobia opatrenia, ktoré protirečia morálnemu poriadku, tieto nariadenia nie sú vo svedomí záväzné. „V takom prípade autorita zrejme prestáva byť autoritou a nastáva hrubé bezprávie.““* (KKC 1903)

- **<u>Čo si počať s tyranom</u>**?
  - Toto je dilema, ktorá nastáva: Je možné revolúciou, napríklad, násilne odstrániť tyrana, ktorá vládne nespravodlivo?
    - *„**Poslušnost vůči legitimní autoritě není bezpodmínečnou povinností**. Její hranice vytyčuje přirozený a božský mravní zákon. Stane-li se státní autorita nespravedlivou a protiví-li se Božímu zákonu, občané už vůči ní nejsou vázáni poslušností. Takových situací se týkají slova Petra a Jana před Veleradou, která jim zakázala dále kázat v Ježíšově jménu: „Více je třeba poslouchat Boha než lidi" (Sk 5,29; srov. 4,19n). **Avšak ne každá nespokojenost se sociální a ekonomickou situací země a ne každá (zaviněná či nezaviněná) neschopnost jejích vládců tuto situaci náležitě zvládnout ospravedlňují násilné svržení vlády**. Papež Jan XXIII. varuje, že **pokrok je třeba hledat v evoluci, a nikoli v revoluci**. To připomíná náš předchůdce blahé paměti Pius XII. a užívá přitom těchto slov: '**Nikoli náhlým převratem starého řádu, ale v uspořádaném vývoji záleží spása a spravedlnost. Násilí totiž vždycky všechno jen zničilo, nic nevybudovalo; roznítilo vášně, nikdy je neutišilo. Rozsévá jen nenávist a zkázu, a proto nedovede usmířit ty, kdo se mezi sebou sváří; nedovede přimět lidi ani politické strany, aby na troskách, které způsobil nešvár, s krajní námahou obnovovali, co bylo vykonáno dříve.**' Vláda se nestane nelegitimní kvůli tomu, že občas vydá nespravedlivý zákon nebo že pomalu řeší státní problémy. **Nelegitimní se stane až <u>trvalým</u> zneužíváním své moci, odporujícím obecnému blahu**. **V takových případech jsou občané oprávněni postavit se proti tyranii své vlády s cílem ji odstranit a nahradit jinou**. Následuje výčet prostředků proti útlaku nespravedlivou státní mocí a proti jejímu zločinnému vykonávání….“:*
      - *„**Využití dostupných zákonných prostředků**. V dobře uspořádaném státě musí mít občané možnost bránit zákonnými prostředky svá práva proti politické autoritě, která tyransky vykonává moc, a zločinnou vládu odstranit. Dostupnost takových prostředků odlišuje zdravý řád právního státu od diktatury.“* – napr. voľby, protesty, petície, referendum,…
      - *„**Pasivní odpor**. Spočívá v nenásilném odepření poslušnosti zákonu. Občané nejsou povinni poslouchat nespravedlivé zákony a nařízení své*

vlády. Zákony a nařízení jsou nespravedlivé, pokud odporují přirozenému právu, lidským právům a existenčním účelům člověka; např. když vládce vydá tyranské zákony, které nejsou požadavky obecného blaha, ale uspokojují jeho chamtivost a ctižádost; když překračuje autoritu, kterou mu svěřila ústava; když jsou nenáležitě rozdělována břemena. ***Porušení práva ze strany moderních států se týkají zejména*** *oblastí výchovy, manželského zákonodárství, daní, svobody náboženství a svědomí, práva na soukromé vlastnictví.* ***Nespravedlivost sporných zákonů musí být jistá****. V případě pochybností mluví presumpce ve prospěch legitimní autority."*

- *„**Aktivní odpor**. Rozumí se jím **organizovaná obrana občanů** proti zneužívání státní moci. Tato obrana je možná **jak s použitím násilí, tak bez něho**. Nenásilný aktivní odpor může spočívat v mobilizaci veřejného mínění slovem a písmem, v odvolání k vyšší soudní instanci (např. OSN), v masových demonstracích a generálních stávkách.* ***Tradiční křesťanská etika vždy zastávala názor, že kromě zcela zvláštních situací je nenásilný odpor jedinou přípustnou formou*** *aktivního odporu zaměřeného na ochranu práv občanů proti nespravedlivé, despotické státní moci.* ***Občanská válka většinou představuje pro obecné blaho větší neštěstí než zneužívání moci státem****. Násilný odpor je ozbrojené povstání proti nezákonné tyranii.* ***Po zkušenostech s tyraniemi nacionálněsocialistického a komunistického ražení v nedávné době jsou teologové dnes více než kdy dříve náchylní přiznat utlačovaným národům právo na takový násilný odpor****, nevyjímaje ani zabití tyrana. K tomu, aby byl aktivní násilný odpor proti tyranskému zneužívání státní moci ospravedlněný,* ***musí být splněny určité podmínky****. Do značné míry se shodují s podmínkami spravedlivé války:*
    - *Vláda se musí provinit hrubým, dlouhodobým a rozsáhlým zneužíváním státní autority, tj. takovým zneužíváním, že přestala plnit svou funkci služebnice obecného blaha;*
    - *Je nutné, aby byly vyzkoušeny všechny pokojné a nenásilné prostředky odporu a aby zůstaly bez úspěchu.*
    - *Musí existovat důvodná naděje, že násilný odpor bude úspěšný a že se neblahé poměry ještě nezhorší, místo aby se zlepšily.*
    - *Užití násilí nesmí překročit míru, jež je nutná a dostačující k odstranění tyranské moci. Avšak pro zajištění úspěchu je lepší použít spíše více než příliš málo násilí.*
    - *Rozhodnutí o oprávněnosti a zahájení násilného odporu musí být uči něno jménem lidu a nesmí zůstat soukromou záležitostí jen několika nespokojených jednotlivců. Proto jsou k rozhodování v této věci způsobilé jen osoby s velkou kompetencí a vysokým smyslem pro odpovědnost, které lid uznává za své zástupce."*[1]

[1] Karl-Heinz Peschke, Křesťanskán etika

V neskoršom svetle prenasledovania kresťanov

- Vidíme, že na jednej strane kresťania odmietali podriadenie sa civilnej autorite tam, kde to bolo v rozpore s morálnym zákonom: „[29] *Peter a apoštoli odpovedali: "Boha treba viac poslúchať ako ľudí*. (Act 5:29 SSV)“
- Na druhej strane nikdy nedošlo k nejakej revolúcii, či vzbure proti Impériu, naopak, kresťania mali povesť bezúhonných občanov čo do daní a zákonov.
- Postupne takto nie *revolučne*, ale *evolučne* pretvorili celú spoločnosť, v ktorej žili – najprv rímsku, potom barbarskú európsku.

Islandská paralela

> *„Islandské ságy nám ukazujú prekvapujúci obraz života spoločnosti a jej inštitúcií. Špecifický rozdiel medzi islandskou spoločnosťou a vtedajšou (10. - 12. stor.) štruktúrou štátov na európskom kontinente bol v tom, že* ***nevládne im kráľ, ale zákon****. Prvé združenia, ktoré na Islandii vznikli boli hreppy. Starostu hreppu volili, neskôr sa funkcia stala dedičná. Ľudové zhromaždenie sa volalo thing. Thing sa skladal z godorov, na čele ktorých stál godi. Ten vykonával povinnosti správne i náboženské zároveň. Keď sklamal, bol okamžite zbavený funkcie. Islanďania volali vojvodcu konung.* ***V dobe mieru bol náčelníkom združenia vytvoreného islandskými thingovými spoločenstvami vykladač zákonov****. Kľúčom k jeho postaveniu bola dôvera.* ***Zákony musel poznať, pamätať si ich a hlásať ľuďom****. Ďalšou demokratickou inštitúciou bola tzv. lögretta. Jej funkcia spočívala v kontrole postupu vykladačov zákonov. Islandský althing (=thing?) v roku 1000 prijal kresťanstvo. Jeho prijatie bolo demokratickým aktom. Nespočetné kmeňové spoločenstvá vyvinuli hrubé formy demokracie bez akýchkoľvek znalostí západných myšlienok.“ (referaty.sk)*

Presne toto je kresťanské:

- **ZÁKON**, ktorý je nadradený všetkému a ktorý je zosobnený v Bohu ako „Najvyššom Zákonodarcovi“
- **VLÁDCA (kráľ, parlament,…)**, ktorý koná v súlade a pod autoritou zákona v najlepšom záujme všeobecného dobra
- **ĽUD**, ktorý rešpektuje vládcu a napomáha jeho úsiliu – a súčasne je aj formou kontroly, či sa z vládcu nestáva „tyran“.
    - **V praxi túto funkciu často reprezentovala Cirkev v podaní jej predstaviteľov:** *„Lord Acton napísal, že Katolícka cirkev bola tou inštitúciou v dejinách, ktorá bola schopná sa čelne stretnúť so štátom a v tomto stretu nebyť porazená; inštitúciou, ktorá bola najviac schopná obmedziť moc štátu. Ak pod politickým liberalizmom rozumieme obmedzenie moci štátu, potom – akokoľvek paradoxne to znie – Katolícka cirkev je tou najliberálnejšou inštitúciou v dejinách.*“ (Roman Joch)

Kresťanské spojenie nespojiteľného

Kresťanstvo dokázalo spojiť nespojiteľné:

- **Nekonečnú hodnotu človeka**: *„Človek je entitou nesmiernej, transcendentne zakotvenej (Bohom danej) inherentnej hodnoty*.“ (Roman Joch)
- **… a zdravý skeptický realizmus**: *„Napriek tomu (židovsko-kresťanský paradox!), človek je bytosťou inherentne nedokonalou, náchylnou ku hriechu, chybujúcou a v dôsledku toho schopnou zlého konania. (Dogma o dedičnom hriechu)“* (Roman Joch)
- **Výsledkom je veľmi realistický pohľad na svet, na spoločnosť a hlavne na štát, vládu a rôzne utópie typu „Vybudujeme raj na zemi“, „dokonalú spoločnosť“ a podobne:** *„V dôsledku toho nikdy žiadny raj na zemi nebude, nikdy nebude ustavená dokonalá spoločnosť, a človek to od štátu ani nemá očakávať, pretože vládcovia – aj tí najlepší - sú tiež len ľudia, teda nedokonalí.*“ (Roman Joch)
- **ŠTÁT SAMOTNÝ je v súčasnom svete teda niečo na pomedzí „dobra“ a „nutného zla“**, **akoby „pragmatická náhrada“ za Božie Kráľovstvo**, **ktoré bolo ľudstvom odmietnuté**… ak použijeme Augistínovú terminológiu: **Nie je to Božie mesto, ale iba pozemský tábor** – ale aj to je lepšie, ako bezuzdný chaos a odtiaľ plynie vo „svete hriechu“ jeho legitimita. *„Spoločenskej zmene musí predchádzať individuálne obrátenie. Skutočnú, trvalú, eschatologickú nádej nemôžeme vkladať v nejakú vládu. Všetky ľudské vlády, hoci sú zámerné a využívané Bohom, sú hriešnym vyjadrením ľudskej organizácie bez Boha. Tento koncept je vyjadrený v Jánovom používaní slova „svet“.*“ (KLR)
    - **Čo znamená, že priveľa moci v rukách štátu, ktorý priveľmi „kafre“ do života a súkromia ľudí nie je nikdy nič dobré!** Ak porovnáme moc a zásahy súčasnej „demokracie“ s tým, ako do života obyčajného človeka zasahovali v stredoveku trebárs králi, musíme skonštatovať, že **dnes v porovnaní s nimi v podstate žijeme v totalitnej neslobode diktatúry štátu**!

A ako k tomu došlo?

Osvietenectvo a opustenie kresťanstva…

*„**Osvietenci odmietli tradičný židovsko-kresťanský pohľad na človeka ako na inherentne nedokonalého**. **Podľa nich je človek od prirodzenosti dobrý, ale pokazila ho špatná spoločnosť**. Konkrétne špatné spoločenské pomery a normy, ako sú napríklad inštitúcia súkromného vlastníctva či náboženské povery a tmárstvo. Teda **zmenou spoločnosti je možné aj zásadne zmeniť človeka**. Potenciál spoločnosti a človeka ku zdokonaľovaniu je*

neobmedzený a nekonečný pokrok je preto možný. ***Stačí len spoločnosť zbaviť všetkého tmárskeho****, neracionálneho, egoistického, atd.* ***A o tom, čo je neracionálne a naopak rozumné, rozhodujú osvietenci****. Oni majú spasiť ľudstvo a* ***nástrojom tejto svetskej "spásy" je pochopiteľne politická, ekonomická či spoločenská reforma – tj. štátna moc. Ku slovu "osvietenský" nutne patrí slovo "absolutizmus", pretože absolutistický štát je schopný najefektívnejšie vykonať reformy a tým obšťastniť ľudstvo****. Osvietenci nemali nič proti absolutizmu – iba požadovali, aby absolutistickí vládcovia vládli podľa ich rád (tj. v ich chápaní, podľa "rozumu").* ***V tejto atmosfére nesmierne exaltovaných očakávaní*** *ohľadne možnosti dramaticky zlepšiť ľudský údel, zlepšiť ho politickou mocou, vykonávanou absolutistickým štátom,* ***vypukla Francúzska revolúcia****. Revolúcia, ktorú ešte aj dnes niektoré osoby ducha mdlého považujú za revolúciu za slobodu.* ***Po potokoch krvi****, preliatych pod gilotínami teroru jakobínov, predchodcov to nacistov i komunistov, revolúcia* ***vyústila v nastolenie ničím neobmedzenej vlády jedného vojenského diktátora nad celou kontinentálnou Európou. Teda v totálnu antitézu slobody.****" (Roman Joch)*

A výsledky sme si v XX. storočí „vychutnali" a stále vychutnávame sami… ☹

Idea spravodlivosti (13,8–10)

[8] Nebuďte nikomu nič dlžní, okrem toho, aby ste sa navzájom milovali: veď kto miluje blížneho, vyplnil zákon.

(Rom 13:8 SSV)

- ***Nebuďte nikomu nič dlžní,…***:
  - DLH = vo finančnej oblasti vychádza z POVINNOSTI vrátiť požičané peniaze.
    - **Kým vraciam podľa dohody, je všetko OK** a v podstate **„mám pôžičku, ale ešte nie dlh"**, pretože si svoje záväzky riadne, podľa dohody plním.
    - **Ak ale vracať prestanem, alebo meškám so splátkou** (alebo, obdobne, nevyplatím mzdu, alebo cenu za tovar,…) – **som DLŽNÝ a tento dlh ma akoby „nútil" urýchlene splniť svoj záväzok!**
  - „Nebyť dlžní" v tomto kontexte neznamená „nič si nepožičať", ale znamená plniť svoj záväzok a teda nemať „pocit podlžnosti" voči inému človekovi, voči ktorému si neplním svoj záväzok.
- **A tu prichádza zmysel Pavlovej vety:** … ***okrem toho, aby ste sa navzájom milovali***.

- **Jediný pocit „podlžnosti“, ktorý nás „ženie ku konaniu“[2], by mal byť naliehavý pocit milovať**,
    - vychádzajúci **nie z toho, že lásku zanedbávame**,
    - **ale z toho, že vo veci lásky k blížnemu si nikdy nemôžeme povedať: „Tak, to už stačí“** – kým nepoložíme život a nedarujeme všetko tak, ako Ježiš a nemôžeme tak s Ním povedať: „Je dokonané!“

Znova viera verzus zákon

… kto miluje blížneho, vyplnil zákon. [9] Lebo: Nescudzoložíš! Nezabiješ! Nepokradneš! Nepožiadaš! a ktorékoľvek iné prikázanie je zahrnuté v tomto slove: Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého! [10] Láska nerobí zle blížnemu; teda naplnením zákona je láska.

(Rom 13:8-10 SSV)

- **BEZ VIERY niet lásky.**
    - BEZ LÁSKY je tu sebectvo.
        - Vyjadruje ho aj Pavlov výber reprezentatívnych príkazov Zákona: „*Nescudzoložíš! Nezabiješ! Nepokradneš! Nepožiadaš!*“ – posledné „nepožiadaš“ vyjadruje sebeckú túžbu, ktorá sa potom konkretizuje v túžbe po rozkoši, po cudzej žene (cudzoložstvo), po cudzom majetku (krádež) a po zisku a úspechu na úkor blížneho (vražda).
    - KDE JE SEBECTVO, sú potrebné podrobné ZÁKONY – a čím je sebectva viac, tým viac zákonov je treba (viď. súčasná legislatíva)
    - NAKONIEC ICH ALE AJ TAK NIKTO ÚPLNE NEZACHOVÁVA – je preto potrebné stále viac policajtov, viac sudcov, úradníkov,…
- **VIERA V KRISTA PLODÍ LÁSKU**
    - LÁSKA NEROBÍ ZLE blížnemu.
    - JE TEDA NAPLNENÍM ZÁKONA –
        - a NAMIESTO TISÍCOK STRÁN ZÁKONOV, vyhlášok a noriem jej v podstate stačí ono Pavlovo (citujúc SZ): „*Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého!*“

[2] *Lebo nás ženie Kristova láska*, (2Co 5:14 SSV)

A ešte raz idea štátu:

- **V kresťanskej spoločnosti štát môže mať minimálnu, povedzme *organizačnú* úlohu: KOORDINUJE veci**, ktoré vyžadujú spoločné úsilie a istú mieru organizovanosti, ale súčasne môže ponechať maximálnu voľnosť a slobodu v konaní jednotlivcov v zmysle Augustínovho „Miluj a rob, čo chceš!“ – „*V prítomnosti takéhoto druhu lásky nie je potrebné mať „zákon“*.“ (KLR)
    - Takto, nakoniec, funguje Cirkev ako celok: pastieri, nie vládcovia; žiadna „náboženská polícia“ a podobne. Rovnako to môžeme vidieť v kláštoroch, v rôznych komunitách a podobne.
- **Naopak, v nekresťanskej spoločnosti sa do popredia dostáva despotická a donucovacia funkcia**:
    - jednak preto, že **musí k neubližovaniu a spolupráci egoistických ľudí *donútiť*** (ako ukazujú napríklad Listove experimenty, popierajúce „vrodený altruizmus“ ľudí a pod.)
    - a **jednak preto, že vládcom ich moc *imponuje*** a podmaňuje si ich… ☺

Žite ako vo dne! (13,11–14)

11 Však viete, aký je čas, že už nadišla hodina, aby ste sa prebudili zo sna. Veď teraz je nám spása bližšie, ako vtedy, keď sme uverili. 12 Noc pokročila, deň sa priblížil. Zhoďme teda skutky tmy a oblečme sa do výzbroje svetla.

(Rom 13:11-12 SSV)

- **Hodina** – „*Táto metafora - „hodina“ (používaná často v Jánovom evanjeliu) sa vzťahuje na zvláštny moment (podobne kairos) v Božom vykupiteľskom pláne (3:26; 1Kor 7:29; 10:11; Jak 5:8; 1Pt 4:7; 2Pt 3:9-13; 1J 2:18; Zj 1:3,22:10). Používa sa o čase Ježišovho ukrižovania, aj návratu*.“ (KLR)
- **zo sna** – „*Tento výraz je tu použitý obrazne a týka sa morálnej aj duchovnej nedbalosti (Ef 5:8-14; 1Tes 5:6).*“ (KLR)
- **Veď teraz je nám spása bližšie, ako vtedy, keď sme uverili** – „*Spasenie nebude úplné, kým veriaci nebudú mať svoje nové telá (1J 3:2; 1Tes 4:13-18; Žd 9:28; 1Pt 1:5). Teologicky sa to nazýva „oslávenie“ (Rim 8:30). Je to nádej v každej generácii kresťanov, ktorí očakávajú, že Pán sa vráti ešte počas ich života (Lk 21:28). Pavol nebol výnimkou (1Tes 4:15).*“ (KLR)

- **Noc pokročila, deň sa priblížil** – *„Toto sa vzťahuje na prítomný vek zla, ktorý je už ničený a nahradzovaný (1Kor 7:29-30; 10:11; Jak 5:8; 1Pt 4:7; 2Pt 3:9,11; 1J 2:18; Zj 1:3; 22:10).“* Pod dňom: *„Na mysli má posledné dni (Fil 4:5; Jak 5:9). Žijeme v posledných dňoch od Ježišovho vtelenia. Budú trvať až po Jeho slávny návrat. Všetci veriaci od prvého storočia sú prekvapení takým dlhým odkladom Kristovho návratu. No nový vek nastal v Kristovi.“* (KLR)

A do tretice otázka štátu

Toto vytvára predpoklad pre ono „prebudenie sa zo sna“:

- **NEVERIACI** ľudia sú úplne zameraní na tento svet a netušia, že pomíňa a že aj keby naskutku nepomíňal, predsa je len provizóriom a „nad ním“ sa vznáša nový svet, Nový Jeruzalem, zostupujúci od Boha!
    - Preto sa títo ľudia venujú zo všetkých síl otázkam, ako sú *dane a zákony a zisky a prosperita a výkon hospodárstva* a podobne.
- **KRESŤAN** sa už ale „prebudil zo sna“. Už vidí veci také, aké sú.
    - A tak, hoci sa neprestáva angažovať aj vo veciach „pozemských“,…
    - … predsa vie, že hrajú už len epizódnu úlohu! Už ho ako také až tak netrápia.
    - Čo ho opravdivo trápi, sú záležitosti Božieho kráľovstva – pretože prijal pozvanie od Boha a tam už je jeho opravdivá, skutočná a jediná vlasť!

Výsledkom sú nové priority kresťana:

[13] Žime počestne ako vo dne; nie v hýrení a opilstve, nie v smilstve a necudnosti, nie v svároch a žiarlivosti, [14] ale oblečte si Pána Ježiša Krista; a o telo sa nestarajte podľa jeho žiadostí.

(Rom 13:13-14 SSV)

- **DOKONALOSŤ**, kedy nežijeme „telesne“ (čiže nie-podľa-Boha), ale duchovne (čiže podľa-Boha)
- **OBLEČTE SI PÁNA JEŽIŠA KRISTA** – toto je norma dokonalosti.
    - Tak, ako v technickej oblasti sú normy, s ktorými sa musia veci zhodovať,
    - ani v kresťanstve nie je ponechané na ľubovôľu a náhodu, čo presne budeme považovať za „dokonalé“, ale je tu **jasný vzor a norma: „Syn Ježiš Kristus“, s ktorým sa musí zhodovať každý človek**, ak chce byť „synom v Synovi“!